

KÖKS- INREDNINGSGUIDE

2022:1

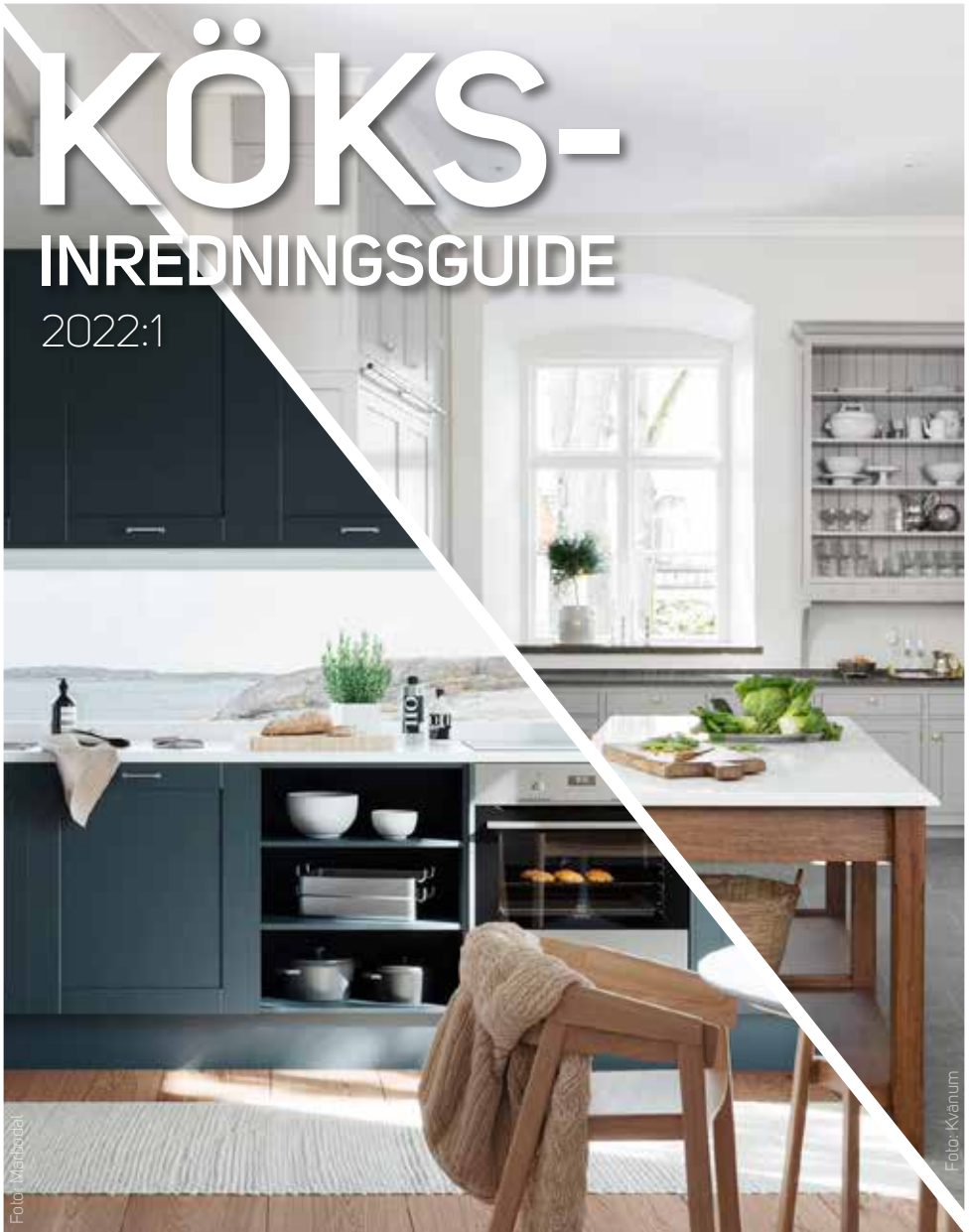

Foto: Warbodal

Foto: Kvanum

Guide för professionella och
privata köpare av köksinredning

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1.0 Inledning.....	3
2.0 Allmänt.....	4
3.0 Branschkvalitet för köksinredningar	5
4.0 Vägledning – Förtydligande av begrepp	6
4.1 Kvalitet	6
4.2 Normalt brukande	6
4.3 Miljö och hållbarhet.....	7
4.4 Miljöcertifieringar.....	7
5.0 Utformning av kök.....	8
5.1 Branschrekommendation för källsortering i bostad	9
6.0 Skötselansvisningar	10
6.1 Normalt brukande av köksinredningar.....	11
6.2 Ökat brukande av köksinredningar.....	11
Svensk kök- och badindustri.....	12

Inledning

Det här är en guide för dig som ska köpa köksinredning. Syftet är att belysa ett antal faktorer som är bra att tänka på innan du väljer design och leverantör. Frågor som är viktiga att ställa sig är exempelvis hur många som ska använda köket, i vilken miljö det ska placeras och vem ska montera? Hur kommer inredningen att underhållas? Behövs nytt kök eller kan det befintliga renoveras? I denna guide får både du som privat och professionell köpare en vägledning i din köpprocess.

Har du som beställare tänkt igenom förutsättningarna från start, kan branschen garanterat ta fram en inredning som är rätt kvalitet för just ditt projekt. Med "rätt kvalitet" menas inte alltid högsta kvalitet, utan snarare kvalitetsnivå i förhållande till funktion och användarmiljö.

Det är istället hur dina behov ser ut som bör styra ditt val av inredning. Därför uppmanar vi till en tät dialog kring ditt projekt med din leverantör.

TMF, Trä- och Möbelföretagen, är bransch- och arbetsgivarorganisationen för hela den träförädlade industrin och möbelindustrin i Sverige. Vi företräder drygt 650 medlemsföretag med över 30 000 anställda. Denna guide har sammanställts av köksföretag inom TMF med förankring hos flera av branschens parter.

För att främja ökad hållbarhet och för att underlätta upphandling på lika villkor har köksbranschen enats om en branschrekommendation för kvalitet.

2.0

Allmänt

Foto: Häljedals Kök

Köksinredningar i Sverige byggs efter svenska och europeiska standarder. Boverket hänvisar till dessa som ett sätt att uppfylla funktionskraven i Boverkets byggregler. Att följa en standard gör att du kan känna dig trygg med att du följer gällande regelverk för hur kök ska byggas i Sverige.

Däremot finns det inte några krav på hur länge ett kök ska hålla eller vilken kvalitet det ska vara. Många kanske inte heller inser att precis som att det finns olika bilmodeller och bilmärken finns det olika modeller, märken och kvalitéer på köksinredning.

Foto: Bältingslöv

3.0

Branschkvalitet för köksinredning

Köksbranschen arbetar utifrån en gemensam branschrekommendation. Detta för att säkerställa inredning av god kvalitet.

Denna guide har fokuserat på rekommenderade krav på luckor och lådfronter – några av de mest utsatta delarna.

De rekommenderade kraven är hämtade från svenska standarder som ingår i Möbelfaktas* krav på ytors motståndskraft. Kravnivåerna här intill är ett resultat av en sammanvägning mellan lång teknisk livslängd och högt ställda miljökrav.

**Möbelfakta är ett märkningssystem för möbler och inredningar som funnits sedan början av 1970-talet vilket borgar för väl utprovade metoder och kravnivåer för normalt brukande som ofta återopas i offentliga upphandlingar. Läs mer om Möbelfakta på mobelfakta.se.*

Provningar enligt standarder till höger kan ske på antingen ett ackrediterat provningslaboratorium eller på ett företagslaboratorium med erforderlig utrustning. Vid upphandling, beställning och köp bör dessa rekommenderade krav ställas enligt Köksinredningsguiden 2022:1 för köksinredningar för att säkerställa en väl avvägd kvalitetsnivå.

REKOMMENDERADE STANDARDER FÖR LUCKOR OCH LÅDFRONTER**

► SS 839120:2017
Möbler och inredningsenheter – Bedömning av kanters hållbarhet mot vatten. Kanter på dörrar och lådförstycken ska klara 1 timme i vatten med resultat ≥ 4 .

► SS 839123:2017
Möbler och inredningsenheter – Bedömning av ytors och kanters hållbarhet mot slag. Resultat från 25 mm höjd ≥ 4 på yta och resultat ≥ 3 på kanter.

► SS 839125:2021
Möbler och inredningsenheter – Luckor – Provningsmetod för bedömning av kanters motstånd mot ånga. 3x5 min med resultat ≥ 4 .

*** Branschrekommendationen är avsedd för normalt brukande, se sidan 7 och 11 för förklaring av vad som menas med delta begrepp.*

4.0 Vägledning – förtydligande av begrepp

Ett kök utgör för de allra flesta en stor investering och man vill att köket ska leva länge.

Lång livslängd är självklart viktigt ur en ekonomisk synvinkel, men också ur ett hållbarhetsperspektiv. Samtidigt förändras människors preferenser och behov kan skifta över tid varför kök kan bli tagna ur bruk innan de uppnått sin tekniska livslängd.

I andra fall kan kök utsättas för hårt slitage, vilket kan förkorta livslängden och inredningen måste helt eller delvis bytas ut efter förhållandevis kort tid.

För köksproducenten ligger det en stor utmaning i att designa och konstruera ett kök där kvalitet, miljöhänsyn och hållbarhet

balanseras samtidigt som det ska vara kostnadseffektivt. Det handlar om att balansera olika önskvärda egenskaper mot varandra och opitmera kvalitet, miljöprestanda och kostnad för den användarmiljö som inredningen ska installeras i.

4.1 Kvalitet

Kvalitetsbegreppet är brett och kan ta sig uttryck på flera olika sätt. Man kan tala om den estetiska kvaliteten som exempelvis kan handla om materialmöten, hur väl olika komponenter ligger an mot varandra och den mer emotionella upplevelsen av kvaliteten. I denna guide syftar kvalitetsbegreppet till mer tekniska egenskaper som hållfasthet, ytors motståndskraft och fuktbeständighet. Dessa tekniska egenskaper kan mätas och utvärderas genom olika typer av tester. Testerna finns ofta sakligt beskrivna i olika standarder, tex EN standarder, och man kan anlita ackrediterade laboratorier som utför testerna och utfärdar rapporterna.

4.2 Normalt brukande

En inredning i ett kök kan utsättas för olika typer av slitage beroende på vilken miljö de installeras i. Det är stor skillnad om ett kök är avsett för en privatbostad med ett fåtal användare eller om det ska sitta i en offentlig miljö med hög belastning. Leverantören kan rekommendera rätt köksinredning utifrån förväntad belastning och slitage. Branschrekommendationen för kvalitet, enligt sidan 5 i denna guide, är satt för normalt brukande där inredningen sköts och underhålls enligt leverantörens skötselansvisningar.

GLOBALA MÅLEN
för hållbar utveckling

4.3 Miljö och hållbarhet

Begreppet hållbarhet är brett och utvecklas ständigt. Historiskt har fokus legat på innehåll av kemikalier och förekomst av skadliga ämnen samt säkerställande av att träråvaran härrör från ansvarsfullt skogsbruk. I takt med att medvetenheten och kraven ökar på en bredare ansats i hållbarhetsarbetet så inkluderar man numera även viktiga aspekter som utsläpp av växthusgaser och klimat; avfallsgenerering; livscykelanalyser, cirkulär ekonomi och även socialt ansvarstagande i leverantörskedjan.

2015 lanserades Agenda 2030 med 17 globala hållbarhetsmål. Dessa hjälper branschen att lägga fast sitt strategiska hållbarhetsarbete och formulera mål på både kort och lång sikt. Politiken, både nationellt och inom EU, menar att hållbara produkter ska bli norm och med Circular Economy Action Plan inom ramen för the Green Deal har en färdplan stakats ut för att Europas ekonomi ska vara hållbar, cirkulär och klimatneutral senast 2050. Det innebär att köksindustrin fortsatt kommer utveckla sina produkter och affärsmodeller för att ta höjd för såväl cirkuläritet som klimatneutralitet.

4.4 Miljöcertifieringar

Köksinredningar är komplexa produkter som består av många olika komponenter och delar. De har lång livslängd och uppgraderas, repareras och renoveras i olika omfattning under sin tekniska livslängd. Samtidigt kan kök klassas både som inredning, byggmaterial och möbel, vilket gör att de kan vara föremål för en rad olika märkningar, certifieringar eller bedömningar, till exempel:

**Svanen eller
Möbelfakta**
Möbel eller inredning

**Sunda Hus, BASTA eller
Byggvarubedömningen**
Byggmaterial

LEED eller BREAM
Del av fast installation
i lokal/byggnad

Detta kan naturligtvis vara betungande för det enskilda företaget som måste ta höjd för flera olika certifieringar och märkningar beroende vilken marknad eller kund man vänder sig till.

5.0

Utformning av kök

För äldreboenden och andra bostäder där större behov föreligger på funktion och tillgänglighet finns i SS 914221 höjd nivå – utökad tillgänglighet. Nivån anger mått som förbättrar tillgängligheten för personer med rörelsesnedsättningar.

Vid utformning av kök finns föreskrift i Boverkets byggregler, BBR, att följa. Här finns också tillhörande allmänna råd. Föreskrifter är regler som ska följas, medan ett allmänt råd inte är bindande.

Ett allmänt råd ger förslag på hur något kan eller bör utföras för att uppfylla regeln. Nedanstående utdrag ur BBR är föreskrifter

och allmänna råd man har att förhålla sig till vid utformning av kök. Då dessa krav är funktionsbaserade och inte beskrivna i detalj finns utrymme för hur kraven ska tolkas.

En väsentlig del av dessa krav finns tolkade i den svenska standarden SS 914221 Byggnadsutformning – Bostäder – Invändiga mått.

UTDRAG UR BBR

Föreskrift 3:22

Allmänt om utformning av bostäder

Bostäder ska dimensioneras och disponeras med hänsyn till sin långsiktiga användning. Bostäderna ska också inredas och utrustas med hänsyn till sin långsiktiga användning. I bostaden ska finnas:

- e) rum eller avskiljbar del av rum för matlagning
- f) inredning och utrustning för matlagning

- g) utrymme för måltider i eller i närheten av rum för matlagning
- k) inredning för förvaring

Allmänt råd till 3:22

Dimensionerande mått och inredningslängder som är lämpliga vid utformningen av bostaden finns i SS 91 42 21.

Föreskrift 3:423

Avfallshantering i bostadslägenheten

I bostadslägenheter ska det finnas plats för källsortering av avfall.

Till 3:423 finns inget allmänt råd men TMF har tillsammans med flera aktörer tagit fram en branschrekommendation avseende källsortering i bostad (se nästa sida).

5.1 Branschrekommendation för källsortering i bostad

En branschrekommendation är publicerad av TMF och har utarbetats i samverkan med våra medlemmar. Rekommendationen ska ses som en väl avvägd nivå för en god källsortering.

► BOSTAD AVSEDD FÖR 1–2 PERSONER FRÅN 35–55 M²

Två källsorteringskärl rekommenderas på minst 20 liter totalt i kök samt två extra kärl på minst 20 liter totalt för fri placering i bostaden, exempelvis i städskåp eller annan förvaring i bostaden.

► BOSTAD AVSEDD FÖR 3–6 PERSONER ÖVER 55 M²

Fyra källsorteringskärl rekommenderas på minst 30 liter totalt i kök samt fyra extra källsorteringskärl på minst 30 liter totalt för fri placering i bostaden, exempelvis i städskåp eller annan förvaring i bostaden.

- Källsorteringskärl kan se ut på flera olika innovativa sätt men ska ha en avsedd plats i bostaden. Källsorteringskärlen (exempelvis kärl, behållare, påsar etc) ska ge möjlighet till källsortering för olika fraktioner varav ett luftat kärl anpassad för matavfall.
- Avfallskvarn i kök kan i vissa kommuner ersätta kärl för matavfall.

6.0 Skötselanvisningar

Vid leverans av en inredning är det viktigt att den överlämnas komplett och i det skick som avtalet föreskriver. I samband med slutbesiktning (vid nyproduktion) och överlåtelse måste även kunden/beställaren få skriftliga anvisningar för skötsel och underhåll – ibland även instruktioner för hur inredningen ska användas.

Skötselinstruktioner hjälper användaren att bevare produkten i så gott skick som möjligt, både vad gäller utseende och funktion. En inredning består ofta av en kombination av flera olika material, som kan kräva olika underhåll.

Om tillverkaren inhandlar material är det lämpligt att begära skötsel- och underhållsinstruktioner, garantibevis etc från materialleverantörerna. Dessa instruktioner lämnas vidare till beställaren tillsammans med den färdiga inredningen.

Följ alltid den aktuella materialleverantörens rekommendationer eftersom det där lämnas garanti på att detta är rätt underhåll för materialet.

I samband med överlämnandet av inredningen till beställaren är det viktigt att i besiktningsprotokollet, eller på annat sätt, tydliggöra att inredningen under garantitiden ska skötas och underhållas på föreskrivet sätt av beställaren/köparen. Det är bra om det i protokollet antecknas att dokumentation för skötsel och underhåll har lämnats över till beställaren/köparen. Garantin omfattar normalt inte sådant som bl. a. beror på felaktig skötsel, bristande underhåll eller liknande förhållande på beställarens/köparens sida.

Foto: Shutterstock

ATT TÄNKA PÅ:

- Ljusa fanér mörknar och mörka fanér ljusnar med tiden. Detta gäller naturligtvis också massivt trä och målade ytor. Hur fort en färgförändring sker beror på hur mycket ljus som ytan utsätts för. Vissa ytor kan skifta i utseende vid leveransen, men det försvinner efter någon eller några veckor.
- Se till att instruktioner och skötselanvisningar förvaras tillsammans med inredningen. Meningen är att de ska följas inredningen under många år.
- Använd inte starka kemikalier för att få bort fläckar utan att vara säker på att det är rätt medel mot just den typen av fläck och på det materialet.
- Allt trämaterial förändras i fuktiga miljöer. Olika träslag och träkonstruktioner förändras i varierande grad, massiva trädetaljer i högre grad än fanerade. Sköt dina inredningar i kök enligt skötsel- och underhållsinstruktioner för bästa livslängd.
- Spara alltid köpehandlingar som kan användas vid återoppanande av garanti. Observera att olika garantitider kan gälla för olika material och produkter.

6.1 Normalt brukande av köksinredningar

Normalt brukande/belastning är när inredningen nyttjas av så många personer som bostaden är dimensionerad för. Normalt brukande är exempelvis inte inredningar för storhushåll, skolor, hotell eller där näringsidkarliknande verksamhet bedrivs.

Enligt Svenska institutet för standarder, SIS, SS 914221, så är bostäder anpassade för olika antal personer beroende på kvadratmeterytan. Det normala är att bostäder är anpassade för en till sex personer, beroende på antalet rum.

Foto: Nord Design Kök

6.2 Ökat brukande av köksinredningar

När köksinredning ska brukas för näringsidkarverksamhet, eller användning utöver det normala, så rekommenderas förhöjd kvalitet avseende tekniska egenskaper jämfört med vad som gäller för normalt brukande (se 4.2). Hyresrätter kan vara en form där det kan behövas en höjd kvalitetsnivå ifråga om slitage.

Foto: Haljedaal Kök

Foto: Snek

Svensk kök- och badindustri

TMF organiserar ett 40-tal medlemsföretag inom kök- och badinredning. Utöver dessa finns flera specialinredningsföretag som tar fram olika inredningslösningar för kök.

Sök gärna i vårt register över företag som kan hjälpa er med ert behov av köksinredning.

SÖK FÖRETAG HÄR:

» tmf.se/sok-medlemsforetag/

Denna guide kan komma att ändras i takt med att lagar, regler och standarder förändras. Säkerställ att du alltid läser den senaste publicerade vid ditt köp av inredning. Vi har inte granskat hurvida bilder i guiden uppfyller gällande regelverk.

För frågor eller funderingar kontakta info@tmf.se. Vi hoppas att blir nöjd med din inredning från någon av våra tillverkare.

